

Avd. för risk och sårbarhetsreducerande arbete
Enheten för farliga ämnen
Rolf Weinander
010-240 5361
rolf.weinander@msbmyndigheten.se

Denna PM har uppdaterats enligt den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor som trädde i kraft den 1 september 2010. Alla uppgifter om förvaring av explosiva varor har uppdaterats enligt den nya föreskriften om förvaring (MSBFS 2010:5) som gäller sedan den 15 oktober 2010.

Handladdning av ammunition

Med handladdning menas tillverkning av handvapenammunition utan automatiska hjälpmedel.

1. När måste man ha tillstånd?

1.1 Handladdning för eget bruk

Den som har licens för skjutvapen till jakt- eller sportskytte får, utan annat tillstånd, tillverka ammunition *för eget bruk* till de vapen och kalibrar man har tillstånd att inneha.

Vapenlicensen ger också innehavaren rätt att förvärva och inneha ammunition till vapnet. En vapeninnehavare som handladdar sin ammunition får dessutom hantera upp till 5 kg krut och tändhattar i riskgrupp 1.3 eller 1.4. utan ytterligare tillstånd.

Om man vill ha mer än 5 kg krut måste man även ha tillstånd till *förvaring* av explosiva varor.

All förvaring av *svartkrut* är tillståndspliktig, oavsett mängd. Svartkrut får inte förvaras i bostad.

Tillstånd till förvaring av explosiva varor söks hos den kommun där förvaringen ska äga rum.

1.2 Handladdning för överlåtelse – tillståndspliktigt

Om man vill överlåta, d v s ge bort eller sälja ammunition man själv laddat till någon annan, eller om man under vissa omständigheter vill anordna kurser i handladdning, måste man ha *tillstånd för tillverkning av explosiva varor*. I vissa fall behövs även *tillstånd att tillverka krigsmateriel* (se 1.2.1 nedan).

Den som anordnar en instruktionsutbildning och då själv laddar ammunition för sitt eget bruk från medtaget eget material behöver inte tillstånd så länge

ingen överlåtelse förekommer. Detsamma gäller om samtliga deltagare som själva praktiskt utför handladdning är vapeninnehavare som medför eget material och enbart laddar för eget bruk. Flera personer kan utan tillstånd använda samma verktyg för handladdning så länge ingen överlåtelse av ammunition förekommer.

Handladdningskurser där deltagarna inte har egna vapenlicenser, t ex kurser för jägarexamen eller viltvårdsutbildningar vid gymnasieskolor är däremot tillståndspliktiga.

Tillverkningstillstånd för explosiva varor söks hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), enheten för farliga ämnen (telefon 0771 – 240 240). Det finns ingen särskild blankett utan de uppgifter som ska finnas med i ansökan framgår nedan.

Om man beviljats tillverkningstillstånd från MSB, gäller detta även för förvaring av och handel med de produkter som tillståndet omfattar, inklusive explosiva råvaror och komponenter för tillverkningen. Något separat tillstånd till förvaring och handel behöver då inte sökas hos kommunen, varken för råvaror eller för färdig ammunition, såvida man inte vill förvara och handla med andra explosiva varor än de man tillverkar (inklusive råvaror till dessa). Om man även vill ha förvaring på annan plats än på eller i anslutning till själva tillverkningsstället måste man söka ett separat tillstånd för detta hos den kommun där förrådet finns.

1.2.1 Tillstånd för tillverkning av krigsmateriel

Enligt lag räknas de flesta skjutvapen och ammunition, även för civilt bruk, som krigsmateriel. Därför måste man i många fall även ha tillstånd för tillverkning av krigsmateriel om man vill handladda för överlåtelse. Tillstånd för krigsmaterieltillverkning krävs för kommersiell handladdning, d v s om man vill sälja ammunitionen, och för utbildningar med anknytning till militär verksamhet. Skolor och andra organisationer som anordnar utbildningar för civilt skytte och jakt där ingen överlåtelse av ammunition mot betalning förekommer behöver inte krigsmaterieltillstånd.

Slätborrade vapen räknas inte som krigsmateriel och krigsmaterieltillstånd behövs därför inte för tillverkning av ammunition till sådana, t ex hagelammunition.

För upplysningar och ansökningar om tillstånd för tillverkning av krigsmateriel kontakta Inspektionen för strategiska produkter (ISP) www.isp.se (telefon 08-406 31 00).

1.3 Behövs överföringstillstånd?

Överföringstillstånd behövs inte för ammunition.

För krut och tändhattar behöver man tillstånd till överföring om det inte ska användas vid tillverkning. Tillverkare behöver däremot inte något tillstånd för överföring av explosiva råvaror till sin tillverkningsplats. En handladdare är en

tillverkare och krutet och tändhattarna hans råvaror. Därför behövs inget överföringstillstånd vid inköp av krut och tändhattar till handladdning.

2. Förvaring i bostad

I bostad får man förvara högst:

- 20 kg ammunition till handeldvapen (mätt som nettovikt explosivämne) i riskgrupp 1.4¹ och
- 5 kg krut och tändhattar i riskgrupp 1.3 eller 1.4

Behövs större mängder eller om man har svartkrut ska det förvaras på annat ställe än i själva bostadshuset.

3. Hantering av svartkrut

Svartkrut får inte förvaras i bostad och all förvaring är tillståndspliktig, oavsett mängd. Den som handladdar ammunition med svartkrut bör heller inte hålla till med detta i bostaden. Svartkrutssubstitut, exempelvis Pyrodex®, Triple Seven® eller liknande som är klassificerat i riskgrupp 1.3 eller 1.4 får förvaras i bostad (upp till 5 kg) under förutsättning att övriga krav uppfylls.

4. Föreståndare

Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska en föreståndare utses för hanteringen av explosiva varor. Föreståndaren ska vara lämplig för uppgiften samt ha dokumenterade goda kunskaper om och god erfarenhet av verksamheten och de varor som hanteras. MSB godkänner föreståndare för de tillstånd som utfärdas av myndigheten och kommunen godkänner föreståndare till de tillstånd som utfärdas av dem.

Föreståndaren ansvarar för att hanteringen av explosiva varor bedrivs enligt gällande regler samt villkor i tillverkningstillståndet och ska finnas tillgänglig under tid som tillverkning pågår. Tillståndshavaren och föreståndaren kan vara samma person men behöver inte vara det.

5. Åldersgräns

För att få delta i tillverkning av explosiva varor måste man ha fyllt 18 år. Föreståndaren kan i vissa fall medge att en person som fyller minst 16 år under kalenderåret får delta i tillverkning i utbildningssyfte om det sker under sakkunnig ledning. (Se föreskriften SÄIFS 1998:4, avsnitt 7.2).

Enligt vapenlagen kan en person som är under 18 år i vissa fall beviljas licens för skjutvapen. I sådana fall gäller att man även får tillverka ammunition för eget bruk till de vapen man har tillstånd för enligt ovan.

¹ Gäller ammunition som inte ingår i vapentillstånd, d v s till andra vapen än det egna.

6. Vad ansökan om tillverkningstillstånd ska innehålla

Ansökan om tillstånd för tillverkning ska skickas till MSB på följande adress:

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Enheten för farliga ämnen

651 81 Karlstad

Följande upplysningar ska anges i eller bifogas till ansökan:

1. Sökandens namn, personnummer, adressuppgifter samt telefonnummer där man nås dagtid. Om sökanden är en juridisk person, dvs bolag, skola eller annan organisation, ska organisationsnummer och kontaktperson anges.
2. Förvaltarfrihetsbevis (erhålls från överförmyndaren i den kommun där sökanden är folkbokförd), bevis om konkursfrihet och frihet från näringsförbud (erhålls från Bolagsverket, tel. 060-184000, www.bolagsverket.se).
3. Uppgift om föreståndare (se punkt 4 ovan). Om föreståndaren är en annan person än sökanden själv ska personnummer, bostadsadress och telefonnummer anges.
4. Fastighetsbeteckning och adress där tillverkningen är tänkt att äga rum. Det ska framgå av uppgifterna i vilken kommun platsen är belägen
5. Ritningar/situationsplaner som visar dels laddrummets och förvaringsutrymmets placering i byggnaden, dels byggnadens placering (fastighetsgränser ska vara markerade) i förhållande till omgivande bebyggelse, vägar och andra viktiga skyddsobjekt. Handritningar accepteras om de innehåller all nödvändig information samt är tydliga och skalenliga så att avstånden tydligt kan utläsas.
6. Beskrivning av laddrum och förvaringsskåp/förvaringsutrymmen. Bifoga bilder på laddrummet samt förvaringsutrymmet. Arbetsplatsen, förvaringsutrymmet och alla fyra väggarna ska synas.
7. Uppgifter om vilka ammunitionstyper och kalibrar man avser tillverka.
8. Uppgifter om de största mängder krut (anges i kg) och färdig ammunition (anges som nettovikt explosivämne) som man önskar förvara vid samma tillfälle.
9. Dokument som visar att sökanden/föreståndaren har tillräckliga kunskaper i handladdning och hantering av explosiva varor. Kan vara

intyg från utbildningar och/eller yttrande från sakkunnig, exempelvis instruktör eller ordförande i skytteförening.

10. Kopia av tillstånd från Inspektionen för strategiska produkter (ISP) att tillverka krigsmateriel i de fall ett sådant krävs. Krävs alltid när man ska sälja ammunitionen.
11. Om handladdning ska utföras i undervisningssyfte, en beskrivning av vilka säkerhetsregler man ska ha under kursen. Normalt tillåts högst en person (vid undervisning en elev samt instruktör) vistas i laddningslokalen då laddning pågår. Om fler personer ska vistas i laddningslokalen under de moment som innebär hantering av explosivämnen ska detta motiveras i ansökan och en beskrivning hur säkerheten då kan tillgodoses ska bifogas.
12. Underskrift. Om sökanden inte är en enskild person ska ansökan undertecknas av firmatecknare, rektor eller annan person med motsvarande befattning i organisationen.

Efter granskning av ansökan kan MSB begära ytterligare upplysningar utöver de som angetts ovan. MSB inhämtar vanligtvis också utdrag ur belastnings- och misstankeregistren från Rikspolisstyrelsen samt yttrande från den lokala polismyndigheten och räddningstjänsten.

7. Avgifter

Sprängämnesinspektionens föreskrifter om avgifter (SÄIFS 1999:4) upphävdes den 1 september 2010 i samband med ikraftträdandet av den nya lagen om brandfarliga och explosiva varor. Taxor för tillståndsprövning enligt den nya lagen har ännu inte hunnit fastställas. Detta innebär att ansökan om tillstånd för tillverkning av explosiva varor är avgiftsfri tills nya avgifter har beslutats.

8. Laddlokalen och förrådet

Nedanstående punkter är viktiga att tänka på och ta hänsyn till vid anpassning av lokalen där man ska ladda samt förvaringsutrymmet för den explosiva varan. Det som rör förvaring av ammunition, krut och tändhattar är hämtat ur MSBs föreskrift om förvaring av explosiva varor (MSBFS 2010:5)² och gäller även den som handladdar för eget bruk.

- Högst en person får vistas i laddningslokalen då laddning pågår, om inte tillståndet medger något annat.
- Utrymme där handladdning utförs samt där explosiva varor förvaras ska vara utfört i lägst brandskyddsteknisk klass EI 30 eller placerat i utrymme som uppfyller lägst EI 30.

² Gäller från och med 15 oktober 2010. Fram till dess gäller föreskriften SRVFS 2006:10.

- De elektriska installationerna i laddningslokalen ska vara utförda enligt Elsäkerhetsverkets starkströmsföreskrifter (ELSÄK-FS 2004:1).
- Laddningslokalen eller förrådet får inte innehålla eldstäder, värmepannor eller brandfarliga varor.
- Krut, tändhattar och färdigladdad ammunition ska förvaras inlåst i utrymme med tillträdesskydd som lägst motsvarar säkerhetsskåp enligt svensk standard SS 3492, utgåva 4. Förrådet ska vara förankrat så att det inte lätt kan flyttas om det väger mindre än 150 kg.
- Krut och tändhattar ska förvaras i originalförpackningar eller motsvarande och åtskilda på olika hyllplan.
- Brandsläckningsutrustning ska finnas. Ett exempel på lämplig brandsläckare är pulversläckare typ ABC med minst 6 kg pulver (klass 43A, 233B C). Alternativt kan vatten- eller skumsläckare med minst 6 l vatten finnas på lämplig plats.
- Laddningslokal och förråd ska ha skyltar som upplyser om explosionsrisk samt att det råder förbud mot att använda öppen eld. Skyltarna ska vara placerade vid ingången till utrymmet. De ska placeras så att de är lätta att se. Den lokala räddningstjänsten kan, i samråd med sökanden, medge att skyltarna inte behöver vara synliga utåt för att undvika att locka inbrottstjuvar. Räddningstjänsten måste då ha fått veta att explosiva varor finns i byggnaden. Skyltarna ska i detta fall placeras innanför dörren så att de är synliga inne i lokalen.

Explosiva varor.

Rökning och öppen eld
förbjuden.

- Patronernas kvalitet ska dokumenteras och dokumentationen ska på begäran kunna uppvisas för köpare eller tillsynsmyndighet (gäller enbart den som handladdar för överlåtelse). Dokumentationen kan avse antingen mätningar av utgångshastighet (v_0) eller kammartryck (p_{max}) med vedertagen metod, eller stämpel/intyg från erkänt provningsorgan, till exempel CIP.

9. Övrig dokumentation

Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

<http://www.notisum.se/Pub/Doc.aspx?url=/rnp/sls/lag/20101011.htm>

Förordning (2010:1075) om brandfarliga och explosiva varor

<http://www.notisum.se/Pub/Doc.aspx?url=/rnp/sls/lag/20101075.htm>

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2010:5) om förvaring av explosiva varor

http://www.msb.se/RS/2010/MSBFS_2010-5.pdf

Sprängämnesinspektionens föreskrifter och allmänna råd (SÄIFS 1998:4) om tillverkning av explosiva varor

http://www.msb.se/RS/1996-2000/SÄIFS_1998-4.pdf